

Олександр ВОЛОЩУК

*Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
volochuk_o@tntu.edu.ua*

ВПЛИВ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ТА ГЕОЕКОНОМІЧНИХ СКЛАДНИКІВ НА ВОЄННІ ВІДНОСИНИ

Дослідження питання військових відносин у контексті геополітичної та гео економічної парадигм відкриває широкі можливості для аналізу взаємозв'язків між військовою сферою, політикою та економікою на міжнародній арені. Це питання вимагає глибокого аналізу та оцінки впливу геополітичних та економічних чинників на військові дії та стратегії держав, а також розгляду взаємозв'язків між цими аспектами у сучасному світі.

Основні аспекти, які варто розглянути в рамках цього питання, включають у себе питання як геополітичне розташування країни впливає на її військові стратегії та зовнішню політику; які глобальні конфлікти впливають на формування військових союзів та альянсів, і що це означає для геополітичного ландшафту; як контроль над природними ресурсами (нафта, газ, мінерали) впливає на військові стратегії та можливості держав; як економічні інтереси впливають на прийняття військових рішень і надання військової підтримки в регіональних конфліктах; як міжнародні організації сприяють (або обмежують) розвиток військових стратегій та регулювання міжнародних конфліктів; які впливи новітніх військових технологій на розвиток військових відносин та геополітичну балансу сил.

Після закінчення холодної війни змінилася модель глобальних воєнних та оборонних відносин. У деяких аспектах розподіл збройних сил у світі наприкінці ХХ століття схожий на повернення до традиційної багатополісної силової політики. Виникла нова реальність регіонального і локального міждержавного суперництва після холодної війни. Це призвело до децентралізації системи міжнародної безпеки та фрагментації світу на різні відносно самостійні комплекси регіональної безпеки. Також виникла нова хвиля національних конфліктів, зростання напруги у світі. Проте ці процеси фрагментації та регіоналізації відбуваються на тлі могутніх доцентрових сил, які сприяють зміцненню тенденції світового воєнного устрою до одноманітності.

У багатьох регіонах світу спостерігається нахил до спільної оборони та міжнародних заходів безпеки. Держави прагнуть уникнути міждержавних

конфліктів і великих витрат на оборону, що сприяє зміцненню багатосторонніх та колективних ініціатив у сфері оборони, а також міжнародного військового співробітництва та координації. Закінчення холодної війни підтверджує не тільки те, що не ліквідовано НАТО, але й зростання його ролі та значення. Крім того, в багатьох регіонах світу з'являються поряд з вже існуючими нові багатосторонні схеми безпеки, оскільки багато країн визнають, що національну безпеку неможливо забезпечити лише односторонніми заходами.

Зміцнення і розширення торгівельних, економічних та фінансових зв'язків між державами зробили більшість з них вразливими перед кризовими явищами, що можуть виникати навіть у віддалених куточках світу. Очевидно, що не всі регіони планети мають однакове стратегічне значення. Глобалізація та регіоналізація військово-політичних відносин підсилюють одне одного, особливо коли мова йде про забезпечення національної безпеки. Загрози для національної безпеки набирають все більш різноманітного характеру і, одночасно з цим, вони перестають бути виключно воєнними.

Сучасні проблеми людства не можуть бути вирішені лише за допомогою військової сили або зусиллями окремих держав. Для подолання цих проблем потрібен глобальний механізм координації і співробітництва між країнами. Відсутність загальновизнаного авторитету, який міг би підтримувати стабільність у світі, змушує більшість країн залучати військову силу для забезпечення миру. Це створює серйозну дилему: намагаючись захищати свою безпеку шляхом розвитку військових потенціалів, держави можуть водночас ставити під загрозу безпеку та процвітання інших країн.

Отже, аналіз глобалізації війни як зростання масштабів організованого насильства вказує на те, що головна концепція геополітики основним чином стосується контролю над простором. У ранні етапи розвитку людства ця ідея виражалася в боротьбі за контроль над сусідніми територіями. З розвитком технологій та зростанням взаємозалежності світу форми контролю над простором зазнають змін. Це пов'язано з тим, що розвиток цивілізації відкриває нові аспекти просторового устрою. У більшості випадків це призводить до непридатності традиційних методів контролю, основний з яких полягає у прямому військовому контролі. На жаль, війна і надалі залишається крайнім проявом деструктивного впливу в системі міжнародних відносин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Геополітичні та гео економічні зміни, формовані під впливом російської агресії, та оновлення місця України у світовому просторі / Наук. ред. В.Юрчишин. — Київ: Центр Разумкова, 2022. 103 с.
2. Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. К.: НІСД, 2017. 496 с.
3. Ситник Г.П. Філософія війни та миру: курс лекцій / Г.П.Ситник. К: ТОВ «САК Лтд.»,2023. –118 с.
4. Яворська Г. М. Війна і мир у сучасних парадигмах безпекових досліджень // Стратегічні пріоритети. № 1 (49), 2019. С.110-116
5. Mykola Vegesh, Mykola Palinchak, Ján Holonič. Geopolitics:Ukraine, Europe, World (Socio–Political View)Publisher: Academic publishing Fairmont Locust AVE 1489, Fairmont, WV, USA, 2020. 249 p

Дмитрій КУКУРУДЗА

*Здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
kukurudzadb@gmail.com*

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ЦІННОСТЕЙ НА СУСПІЛЬНІ ПРОЦЕСИ

Актуальність проблеми дослідження впливу цінностей на суспільні процеси надзвичайно важлива в сучасному контексті. В епоху стрімкого технологічного розвитку, глобалізації та культурного розмаїття, суспільство зіштовхується з необхідністю розуміти, як цінності впливають на формування і розвиток різноманітних аспектів життя. Україна, як і інші країни, переживає складні перетворення в економіці, політиці та культурі, і вивчення впливу цінностей стає ключовим для розуміння динаміки цих процесів. Відсутність чітких цінностей може спричиняти конфлікти, неузгодженість дій та загрози стабільності. Тому вивчення цієї теми допомагає не лише розуміти сучасні тенденції, але й знаходити шляхи для покращення якості життя та розвитку суспільства.

Виклад основного матеріалу. Розвиток історії кожного народу та його культури обумовлений існуванням фундаментальних, центральних цінностей, які, замість того, щоб зникати, постійно збагачуються та відроджуються у нових формах. Національна культура зберігає свою життєздатність, доки її традиції та цінності, відображені у суспільній свідомості, виступають як основа та каталізатор світогляду та практичної діяльності [5, с.37].